

Vprašanja in odgovori.

K devetemu vprašanju. Podpore po 80 gld. za učiteljski tečaj za deška ročna dela na Dunaji je dovolil vis. deželni odbor, oziroma sl. kranjska hranilnica gg. učiteljem: Bregar (Kranjska Gora), Furlan (Ljubljana), Javoršek (Šiška), Levstik in Novak (Idrija 50), Vrbič (Sodražica), Zavrl (Stopiče), Armic (Ljubljana), Fettich-Frankheim (Knežak), Josin (Postojna), Lunaček (Trebčno), Rant (Trata), Trošt (Ig). Zastopanih je torej 9 šolskih okrajev. Kranjskih učiteljev bode letos zopet največ, za kar gre zasluga posebno g. cesarskemu svetniku J. Murniku, ki ima razum za stvar. Kranjska kolonija naj se tudi letos dobro postavi! Gospodom udeležencem želimo srečen pot in dobre uspehe, ki naj potem služijo v povzdigo domačega šolstva. Iskrene pozdrave gosp. voditelju Bruhsu in gg. učiteljem!

Gledé potovanja nam naznanja g. F. Trošt, da bi vsi skupaj odpotovali dné 19. t. m. ob 3. uri popoldne iz Ljubljane. Od več drugih stranij pa se nam je naznanila želja, da bi odpotovali iz Ljubljane v soboto 18. t. m. pred polnočjo s poštnim vlakom in bi prišli v nedeljo 19. t. m. popoldne na Dunaj. Tako potovanje bi imelo to prednost, da bi se po dnevi peljali čez Semering, kar je vsekakor uvaževati, in da bi se na Dunaji od potovanja lahko osnažili in odpočili in bi odpočiti došli drugi dan zjutraj v zavod, kjer se takoj prične z delom. Gradec pa bi si lahko nazaj gredé ogledali, ako bode „barometer“ možnjikov »lepo« kazal. Sploh pa Gradec ni tako daleč.

Ker bi bili že na Dunaji, boljše bi kazalo Prago obiskati. Vožnja tja baje stoji samo nekaj nad 3 gld. To je pač malo za tako daljavo. Vsekakor je dobro, da se gg. tovariši zaradi odpotovanja poprej natanko pomenijo. Gospodje pa, ki so v tečaj sprejeti, pa se ga ne mislijo udeležiti, naj to takoj na Dunaj naznanijo.

Jednajsto vprašanje. Ali more sestra za rajnim bratom-učiteljem dobiti četrletnino za pogreb? Ali mora prošnja kake priloge imeti? (G. V. Z.)

Odgovor. § 79. deželnega zakona od dné 29. m. l. 1873, št. 22 določuje, ako poslednja vstevna letna plača učitelja v djanski službi umrlega ni presegala 600 gld. in tudi zapuščina ni tolika, da bi se poplačali stroški za bolezni in pogreb, gré dedičem umrlega četrtnina tiste letne plače kot pogrebni kvartal. V Vašem slučaju je bila vstevna plača nižja kot 600 gld. Zapuščina je negativna, ker je sestra rajnega ob času bolezni in za pogreb izdala vso svojo doto; torej se je on pri nji zadolžil. Zaradi tega imajo dediči pravico do pogrebnega kvartala. Vprašanje je le, kdo se more po zakonitih določilih smatrati pravnim dedičem. Po našem mnenju pač roditelji. O tej stvari vprašajte kakega strokovnjaka (notarja). Pravni dedič naj potem vloži prošnjo potem okrajnega šolskega sveta na deželni šolski svet. Prošnji pa menimo da se mora vsekako priložiti notarijski akt o zapuščini.

Književnost.

Srce. Spisal E. de Amicis, preložila J. Miklavčič, učiteljica. Založil J. Giontini v Ljubljani.

Na drobno danes te knjige ne bomo opisali. Saj je znano da je že preložena v mnoge jezike, torej se sama ob sebi priporoča. Doslej se izšli štirje

zvezki. Cena za zvezek 20 kr. je jako nizka. Knjiga je posebno pripravna za šolska darila ob šolskem sklepu. V ta namen se dobé pri g. založniku vsi štirje zvezki v jedno knjigo lično vezani za 1 gld. Roditeljem, prijateljem otrok, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom jo prav toplo priporočamo.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Učiteljska konferencija za mestni šolski okraj Ljubljana.) Dné 2. t. m. točno ob 8. uri otvori g. c. kr. okrajni šolski nadzornik konferencijo, pozdravljajoč zbrano učiteljstvo c. kr. učiteljsk. obel. c. kr. vadnic in vseh javnih in zasebnih ljudskih šol ljubljanskih. Ravno tako pozdravi gospoda župana Petra Grassellija, ki je kot predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta konferencijo počastil s svojo navzočnostjo, kakor tudi navzočna člana c. kr. mestnega šolskega sveta, g. kanonika Zamejca in kazniškiškega učitelja g. Stegnarja, in navzoče gospode katehete. Za svojega namestnika

imenuje g. šolskega svetnika Bl. Hrovatha. Zapisnikarjema se izvolita g. Janovsky in gospodičina Marolt. — Na to preide predsednik k II. točki dnevnega reda, k poročilu o nadzorovanih šolah; priporoča šolskim vodstvom strogo izvrševanje razpisa visokega c. kr. dež. š. sveta z dné 14. junija 1891, št. 1111. v cepljenji kóz, in § 33. šolskega in učnega reda o uradnih spisih, inventarih, učilih itd. V govoru, celo uro trajajočem, našteva potem, kar je dobrega in graje vrednega opazil pri nadzorovanji tukajšnjih šol. Govoreč o vsakem predmetu posebej, pohvali mestno učiteljstvo, da gledé na število, snov in popravlanje

pismenih nalog vestno izpolnjuje obstoječe predpise. Metoda in učni uspehi pri slovenskem in nemškem učnem jeziku, pri nemškem in slovenskem drugem deželnem jeziku, pri računstvu in zgodovini so se v obče izboljšali in se morejo naravnost dobri, deloma prav dobri imenovati. Vender z ozirom na to, da iz ljubljanskih šol najmenj jedna tretjina učencev odhaja v srednje šole, želi govornik, da bi se temeljiteje gojile vaje v diktandi in v analiziranju stavkov. Želeti bi bilo tudi, da bi bile vse učiteljice slovenskih ljudskih šol učnega jezika v govoru in pismu popolnoma zmožne, a take učiteljice so izjema. Govornik pravi, da ne odjenja, dokler se ta stvar povoljno ne uredi. Učiteljice slovenskih dekliskih šol — navzočne in nenavzočne — bi se morale vender toliko zavedati svoje dolžnosti in imeti toliko častiteljnosti, da bi se popolnoma priučile jeziku, v katerem jim je poučevati. — Pouk v realijah je bil v obče hvale vreden, v nekaterih razredih dekliskih šol pa premalo nazoren. Govornik obširno razklada, kako bi se izboljšala metoda pri zemljepisju in prirodopisju. Učni uspehi v lepomisju, v risanju in v telovadbi ne zadostujejo. Graja, da piše do malega vsak učitelj svoje oblike posameznim črkam, ter pravi, da se mora ta stvar prihodnje leto stalno urediti takó, da se bodo po vsih mestnih šolah pisale iste oblike. V risanju ni zapaziti nobenega napredka, vse hodi po starih izvoženih kolovozih; brez stigem risata samo dva učitelja, a ta dva z najboljšim uspehom. Zatorej tudi drugim priporoča risati brez stigem. Za telovadbo vse šole nimajo niti primernih telovadnic, a zategadelj se telovadne ure ne smejo porabljati za druge predmete; ob lepih dnevih naj učitelj mladino pelje pod milo nebó itd. Končno priporoča učiteljstvu, naj se vestno pripravlja na vsako učno uro, ker samo s tem zagotovi vsak v svojem razredu lep napredek. V obče pa se smejo učni uspehi v tem šolskim okrajju dobri imenovati. — Na to prevzame gospod šolski svetnik Hrovath predsedstvo in g. c. kr. okrajni šolski nadzornik prične svoje predavanje: »Vsprejemna preskušnja v srednje šole«.

Govornik našteje in prebere vse ministerske ukaze, ki so od l. 1849. do 1891. izšli o vzajemni preskušnji; pové, kaj zahteva ta preskušnja od učenca iz kršč. nauka, slovnice in iz računstva; primerja s temi zahtevami naše učne érteže ter pride do zaključka, da se našli učenci po večrazrednicah več uče nego jim je za vsprejemno preskušnjo tréba. Da pa navzlic temu mnogo učencev te preskušnje ne prebije, temu je vzrok to, da starši in nekateri nespametni učitelji svoje učence s to skušnjo strašijo, da potem učenci kar trepetajoči pridejo v realko ali gimnazijo; da srednje-šolski učitelji mnogokrat ne poznajo knjig in metode, ki se rabi na ljudskih šolah, ter iz slovnice in računstva dajó naloge, ki se ne ujemajo z zakonitimi predpisi; da so učenci v diktandi in v analizi stavkov, kakor se zahteva pri vsprejemni

preskušnji, premalo izvežbani, daš znajo dobro sprežati in sklanjati, in naposled da je med ljudsko-šolskimi in srednje-šolskimi slovnici in učnimi knjigami široko zijajoče neskladje in da se pri nemščini (Lehmann, nemško-slovenska slovnica) in slovensčini (Praprotnik, Končnik) vtepaajo otrokom v glavo pravila in oblike, katere so po nazorih srednje-šolskih profesorjev in z ozirom na njih knjige (Willomitzer, Šuman) pogrešne. Vse svoje trditve podpira govornik, ki je že dvanaajstkrat vodil vsprejemno preskušnjo na realki, z raznimi vzgledi in resničnimi dogodki ter naposled podá mestnemu učiteljstvu navodila, kako mora svoje učence pripravljati za vsprejemno preskušnjo. Končno omeni še jeden pot, kaj se bode letos in prihodnja leta zahtevalo na ljubljanskih srednjih šolah. Zahteva se: 1.) Znanje krščanskega nauka, kolikor se ga je možno naučiti v prvih štirih letih ljudske šole. 2.) Nemški, oziroma slovenski in nemški diktat brez posebnih napák. 3.) Stavkova in besedna analiza enega prosto razširjenega stavka (za Nemce samo nemškega, za Slovence nemškega in slovenskega). 4.) Učenec more izdelati štiri kratke računске naloge s celimi števili. Za analizo ima učenec časa poldrugo uro; toliko tudi za račune.

Nad jedno uro trajajoči govor predsednikov je bil vsprejet z večkratnim glasnim odobrovanjem. Z njim smo mestni učitelji dobili jasen in določen načrt, kako moramo učence pripravljati za vsprejemno preskušnjo. G. šolski svetnik Hrovath, ki se je govorniku zahvalil za njegevo zanimivo predavanje, govoril je vsem iz srca. G. c. kr. okrajni šolski nadzornik bi pa gotovo vsemu slovenskemu učiteljstvu jako ustregel, ko bi svoj govor v kakem strokovnem listu priobčil.

Potem se določijo učne knjige za leto 1891/2. — G. Kokalj poroča na to o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice, za katere upravo se g. Kokalju izreče zahvala.

G. prof. Linhart nasvetuje, naj se knjižnica naroči na »Laibacher Schulzeitung«. Sprejeto. — Nato se izvrše razne volitve. Izvolijo se: I. v knjižnični odsek: Kokalj, Belè, Žumer; II. v stalni odbor: Raktelj, Valenta, Žumer, Belè; III. v c. kr. mestni šolski svét za prihodnjo dóbo (1891—1897): Raktelj, Žumer; IV. v deželno učiteljsko konferencijo: Belè in pri ožji volitvi prof. Linhart (21 glasov) proti Raktelju, ki je dobil 19 glasov.

Samostalni predlogi. G. Cepuder obširno utemelji svoj predlog, naj se obrne ljubljansko učiteljstvo do šolskih oblastev s prošnjo, da se mu ohranijo stare plače in da se pri oddaji učiteljskih služeb in pri pomikanju učiteljev iz nižjih plačilnih vrst v višji gleda v prvi vrsti na službena leta. — G. Furlan predlaga, naj bi se v Ljubljani ustanovila pobiljševalnica za pravno pokvarjene otroke, ki so še v letih šolske dolžnosti. — G. Žumer predlaga prositi šolska oblastva, naj ukrenejo, kar je treba, da

se stalno ustanove tri učiteljska mesta na ljubljanskih šolah, katera se že leta in leta suplirajo. Dalje: da se na mestnih šolah v mesecih veliki traven, rožnik in mali srpan vsaj v nižjih razredih, kjer je menj učnih ur, pouk takó uredi, da se večina ali po možnosti vse učne ure prelože na dopoludanski pouk in se v to svrhu porabi tudi doslej prosti četrtek. Vsi samostalni predlogi se vzprejmo. — G. nadzornik sklence konferencijo ob 1/2 12. uri s trikratnim »Slava« klicem Nj. Veličanstvu. G. šolski svétnik Hrovath se končno zahvali predsedniku za nepristransko vodstvo okrajne učiteljske konferencije.

Iz logaškega okraja. Letošnja okrajna učiteljska konferencija za logaški šolski okraj bode dné 30. malega srpana 1891. ob 10. uri dopoludne na Rakeku.

Vspored:

1. Določitev predsednikovega namestnika in dveh zapisnikarjev.

2. Č. kr. okrajni šolski nadzornik prof. V. Zupančič objavi nekatere ukaze in svoje opazke pri nadzorovanji šol.

3. Poročilo lanskega stalnega odbora o podrobnih načrtih za realije.

4. Pouk o čebelarstvu po ljudskih šolah, poroča nadučitelj g. Iv. Poženel.

5. Razgovor o napravi primerne zemljevida logaškega okraja, poročevalec nadučitelj g. V. Ribnikar.

6. Poročilo knjižničnega odbora za leto 1890/91.

7. Volitev odbora za učiteljsko knjižnico logaškega okraja za šolsko leto 1891/92.

8. Volitev stalnega odbora za leto 1891/92.

9. Volitev dveh odposlancev v deželno učiteljsko zborovanje.

10. Samostalni nasveti, kateri naj se najkasneje do 22. malega srpana pismeno naznanijo stalnemu odboru.

Skupni obed bode na »Pošti« in potem izlet v Škocijan.

Iz novomeškega okraja. (Konferencija. *) Naša uradna okrajna konferencija bode dné 29. malega srpana ob 9. uri v Novem Mestu.

Dnevni red:

1. Določitev predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev.

2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o zaznavanji pri nadzorovanji šol.

3. V katerem obsegu je moči poučevati realije na jednorazrednicah? Poročevalca določi žreb izmed učiteljev na jednorazrednicah.

4. Razgovor o vprašanjih, ki stojé na dnevnem redu letošnje deželne učiteljske konferencije.

5. Poročilo knjižničnega odbora o stanji okrajne učiteljske knjižnice, o zvršenem nakupu knjig in o računih.

*) Gospode tovariše prosimo za poročilo o izidu konferencije. — Ured.

6. Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico.

7. Volitev a) revizorjev računov, b) stalnega, c) knjižničnega odbora.

8. Volitev dveh odposlancev k deželni učiteljski konferenciji.

9. Samostalni predlogi, katere pa je najmenj tri dni pred zborovanjem pismeno naznaniti pri članu stalnega odbora, č. gosp. p. Florentinu Hrovatu.

Iz postojnskega okraja 11. mal. srpana. Dné

9. malega srpana smo razkrili učitelji tega okraja nagroben spomenik pokojnemu nadučitelju košanskemu g. F. Keteju. Ob 9. uri je bila črna sv. maša, kojo je daroval gospod župnik M. Torkar. V imeni vsega učiteljstva bodi mu na tem mestu izrečena prisrčna zahvala in »Bog plati«! Po sv. maši smo šli na prerani grob rajnega tovariša in prijatelja, kjer je g. župnik opravil običajne nagrobne molitve in obrede; učitelji pevci so mu pa pri tem pomagali. Ko smo blazega pokojnika še jedenkrat poskropili z blagoslovljeno vodo, poslovlili smo se od njega s solznimi očmi.

Spomenik je res krasen; visok je dva metra ter ima podobo piramide. Izklesal ga je g. Miha Stegel, kamnosek na Kalu pri Sent-Petru na Notranjskem ter dela čast ne le našemu društvu, ampak tudi mojstru samemu; vrh tega ima pa tudi to prednost, da je prav po ceni; zato izpolnjujem prijetno dolžnost, da omenjenega kamnoseka naj topleje priporočam v naročbo spomenikov in drugih kamenoskih del.

S tem spomenikom smo postavili učitelji postojnskega okraja tudi sebi lep spomenik stanovske zavednosti in kolegijalnosti; po vsi pravici smem pa poudarjati, da je obvede te lepi lastnosti rodilo naše okrajno učiteljsko društvo. Ponosno stoje na vznožji spomenika zapisane besede: »Postavilo okrajno učiteljsko društvo«.

J. Dimnik — Postojina.

Iz radovljskega okraja. (Konferencija.)

Konferencija za radovljski okraj bode dné 22. mal. srpana ob 10. uri na Bledu.

Razven navadnih toček je na dnevnem redu:

1. O slogi in kolegijalnosti med učiteljstvom. Poročevalca Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah in Luka Kavalar, učitelj v Ratečah.

2. Kako more šola v otrocih čute domovinske ljubezni in zvestobe do presv. vladarja buditi in pozivljati? Poročevalca Janez Rihteršič, nadučitelj v Srednji Vasi in Katarina Droll, učiteljica v Gradu. Jurij Žirovnik.

Z Iga. Tukaj smo praznovali slavnost sv. Alojzija kolikor možno slovesno. V tridnevnicí t. j. 18., 19. in 20. rožnika so imeli otroci spoved in sv. obhajilo, vsak dan jim je č. g. katehet in kapelan Julij Čuk razlagal imenitnosti tega varuha mladine, a potem je sledila sv. maša in litanije, katero je imel č. g. župnik J. Dolenc.

V praznik sv. Alojzija se je zopet zbrala šolska mladina v šoli praznično oblečena, deklice bele z vencem na glavi. Iz šole je šla kakor prejšnje tri dni vedno pod nadzorstvom svojih učiteljev v cerkev. Tu je č. g. župnik spretno in mikavno pojasnjeval podobo sv. Alojzija spodbujajoč mladino k vzglednemu življenju, pridnosti in pokorščini; za tem je bila slovesna sv. maša z asistenco, a popoldne zopet slovesne litanije.

Po litanijah zbrali so se zopet otroci v lepo okinčani sobi I. razreda, kamor so dospeli tudi razni roditelji, gg. župnik, katehet, Fr. Lenart, ki je asistiral, ud visokega deželnega šolskega sveta, ravnatelj Andr. Praprotnik, udje tukajšnjega in tomišelskega krajnega šolskega sveta in drugi. Pred začetkom slavnosti nagovori župnik otroke in jim razloži še jeden-

krat življenje sv. Alojzija in na to blagoslovi lepo podobo, katero je predsednik krajnega šolskega sveta g. Ivan Gams za šolo kupil, blagoslovi tudi za šolski sobi lepi podobi »Kristus na križi«. G. katehet J. Čuk opominja otroke, naj so pridni in ubogljivi, a navzočne roditelje spodbuja, naj otroke radi v šolo pošiljajo. Za tem je sledilo petje in razne deklamacije posameznih učencev in učenk, kar je roditelje jako ganilo. Po govoru nadučitelja g. Trošta, v katerem se je med drugim spominjal velikega dobrotnika naše šole pokojnega Matije Pribila, kateri je volil za ubožne učence lepi znesek 368 gld. 67 kr., zapeli so otroci cesarsko pesem, in slavnost je bila končana.

Po slavnosti je razdelil č. g. katehet med učence 315 knjižic »Podobica sv. Alojzija« in 300 podobice sv. Alojzija. *Ksaverij.*

Društveni vestnik.

Iz Dolenjega Logatca. (Društveno zborovanje). Dne 4. rožnika t. l. je imelo »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega« svoj 4. občni zbor v Planini. Ob določeni uri otvori predsednik g. Ribnikar društva zborovanje in pozdravi zbrane ude društva in druge goste poudarjaje vez prijateljstva, vez jedinstvi med učiteljstvom logaškega okraja. Na to je poročal gospod Benedek — tajnik društva — o delovanju preteklega leta. Prošnje, katere je društvo raznim oblastvom predložilo v preteklem letu in rešitev taistih, izvršitev sklepov obnega zbora in odbora zlasti pa postava spomenika na grobu tovariša Ivana Trevena na Blokah kaže, da se je društvo tudi v tem letu prizadevalo ustreči in zadostiti stavljenemu si namenu, kar je pokazalo tudi odobravanje navzočnih. Predsednik je poročal na to o tretjem zborovanju »Zveze slovenskih učiteljskih društev« dne 16. in 17. rožnika t. l. v Trstu in raztolmačil od njega nasvetovane popravke oziroma dodatke k resolucijam — katere so tako že iz šolskih časopisov sleharnemu znane, le gledé urejenja učiteljskih plač po štatusu, kakor je pri c. in kr. vojaštvu, moral bi takrat dostaviti, da naj slavni direktorij »Zveze« izdelata popolni načrt takega zakona, dopslje taistega vsem slovenskim učiteljskim društvom v pretres, in ta načrt, ko se pri prihodnjem občnem zboru »Zveze« po končni razpravi odobri, višjim oblastvom odda v oživljenje. Ker pa tega dostavka pri občnem zboru »Zveze« ni staval, sklense se ta nasvet poslati slav. direktoriju, da ga stavi v spored prve seje upravnega odbora. Ker so se za leto 1889 do 1890 nagrade za kmetijski poduk nerazumljivo razdelile, naprosi se predsednik, da pri občnem zboru c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko dne 11. rožnika t. l. v tej stvari prosí pojasnila, oziroma stavi predlog, da vsak učitelj, kateri uspešno deluje v šolskem vri-

narstvu, dobi za ta trud in tudi dejanske izdatke primerno nagrado.*)

Blagajnik g. Poženel je kazal potem stanje društvenih dohodkov in stroškov, na kar so se za pregledovalce računov volili z vsklikom g. g. Gašperin G., Likar H. in Repič P.

V društveno vodstvo so se izvolili g. g. Benedek T., Dermelj K., Kerne J., Poženel J. in Ribnikar V.

Letni donesek se določi kakor druga leta za prave in podporne ude na 1 gld.

Za delegate v prihodnji občni zbor »Zveze slovenskih učiteljskih društev« se volijo gospodičine učiteljice Ceme Franciška — Rakek, Leskovec Viljemina — Unec, Leskovec Olga — Planina in gospodje nadučitelji: Poženel Ivan — Rakek, Repič Peter — Unec in Ribnikar Vajtek — Dolenji Logatec. Ako bode društvo imelo pravico več delegatov poslati k zborovanju, naj druge izvoli odbor.

Po zvršeni volitvi je poročal g. Ribnikar o šolskih delarnah. V prav zanimivem govoru nam je razjasnjeval namen in potrebo šolskih delaren, ter vzbudil pri vsih prav živo zanimanje do taistih. Č. g. Podboj J., župnik planinski, zahvalil je govornika prav toplo za dana pojasnila in ga prosil v kakem listu obelodaniti govor ter obljubil vprvič, ko doide v Logatec, ogledati si šolsko delarno v Dolenjem Logatcu. G. R. je govoril zadi obsirne tvarine le o jednom delu — jednej reči, na katero ravno šolske delarne lahko vplivajo i. s. kako vzbuditi pri mladini veselje in ljubezen do dela, ter bode nadaljeval v prihodnjih občnih zborih.

Od nasvetov, kateri so se pri zborovanju sprejeli. omenim naj le ta dva: Letošnja deželna učiteljska

*) Predlog, ki ga je v tej stvari staval in utemeljal g. Ribnikar, priobčimo prihodnjic. *Ured.*